

PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrt leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelak, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

V preudarek!

Volivne priprave so v polnem teku. Še par tednov, pa bomo stali sredi najživahnejšega volivnega boja. Da imajo volitve v državni zbor tudi za delavstvo velik pomen, tega nam ni treba razkladati. Dovolj je, če pomislimo, da izvira velik del križev in težav, s katerimi se ima naše delavstvo boriti, v največji meri iz neurejenih političnih razmer. Delavsko vprašanje je danes pri nas kakor tudi po večini drugod po svetu pretežno politično vprašanje.

Zato je naravno in potrebno, da takoj ob pričetku volivnega boja opozorimo na nekatere okoliščnosti, ki so, ali bi vsaj morale biti merodajne za to, komu bo delavstvo poverilo ob tej priliki zastopstvo svojih interesov.

Nasprotniki bodo, kakor vsakokrat, tudi sedaj poskušali begati naše prišaste, pa tudi druge, ki se vsaj kolikor toliko k nam nagibajo, govoreč, da smo mi, da so naše organizacije le pokorni sluge buržujske Slovenske ljudske stranke. Govorili bodo, da so naše organizacije v resnici le nekaj privesek takozvanih krščanskih kapitalistov, da so le nekako figovo pero, ki naj zakriva goloto takozvanega kršč. kapitalizma. Zato pravijo, da mi in naši poslanci ne moremo, tudi če bi hoteli ne, dobro zastopati delavskih interesov. Pravi zastopniki delavstva morejo biti baje samo raznih vrst marksistični socialisti (po domače soc. demokratje) in komunisti. Vse drugo, kar si nadevuje delavsko ime in delavski videz, da je gola hinavščina, previdno preračunana nevednost in nezavednost našega delavstva.

Na vse te take in podobne ugovore in pomisleke treba kratko odgovoriti.

Najprej moramo pogledati, kdo tako govori, kot smo pravkar napisali, kdo očita take in podobne stvari naši delavski organizaciji. Če berete zadnji čas »Jutro« in razne druge liste te vrste, boste, čudeč se, našli, kako branijo kršč. socialiste pred kapitalističnim navalom iz vrst SLS in kako pomilovalno ugotavljajo, da je krščansko socialistično krilo v SLS brez moči in brez vpliva.

Tem zagovornikom in navideznim prijateljem delavstva v vrstah SLS se moramo samo vlnudno zahvaliti za njihovo dobrohotno naklonjenost. V ostalem pa lahko izjavimo, da te opore in zaščite, ki je sama prežeta prav pristno kapitalističnega duha, prav nič ne potrebujemo. Če sami, če naše delavstvo samo ne bo znalo varovati svojih delavskih interesov napram drugim stanovom, ki so tudi organizirani v SLS, potem pač ne bomo iskali opore in pomoči v izrazito kapitalističnih vrstah naših samostojnih demokratov in njih sorodnih skupin. Ti so v dejanju pač že dovolj jasno pokazali, da jim ni mar za delavstvo in njegove koristi. Tu naj spomnimo samo na davek na ročno delo, ki so ga ti uvedli, spomnimo naj na zloglasni pravilnik o bratovskih skladnicah, ki ga je tudi izdal njihov vodja, spomnimo naj še na znane dogodke v Trbovljah in kar se je še podobnega v tem času godilo, pa bo menda tudi zadnjemu, najbolj strupenemu nasprotniku SLS jasno, da s te strani delavstvu ne prihaja in ne more priti rešitev.

Kar se tiče raznih socialističnih (soc. demokratskih) in komunističnih struj in strank, ki nastopajo proti nam, kakor smo zgoraj navedli, pa moramo reči tole:

Predvsem ne smemo pozabiti, da naš domači kapitalizem še nikakor ni in tudi še dolgo ne bo kapitalizem nemškega ali morda celo angleškega ali ameriškega sloga. Res je, da se tudi pri nas delavstvo izkorišča. Tudi pri nas je delavstvo mnogokrat žrtev neurejene, upravljalne sebičnosti posameznih kapitalističnih podjetnikov. Vendar se ne da trditi, da bi se tako izkoriščanje

vršilo sistematično na celi črti, kakor se vrši v gospodarsko razvitih deželah. Beda in revščina našega delavstva izvira v prvi vrsti od tod, ker pri nas danes v obče ni dovolj prilike za delo in za službo. Trenotno je pri nas položaj tak, da bi delavstvo z veseljem sprejelo več kapitalizma, samo da bi dobilo priliko vsaj za zmeren, da naravnost skromen zaslužek.

Prišel bo čas, ko se bo tudi pri nas treba z vso odločnostjo boriti proti kapitalizmu in njegovim izrodcom, prišel bo čas, ko bodo delavci in ostali mali ljudje pri nas primorani strniti se v močno organizacijo za borbo proti kapitalističnim delodajalskim krogom. To bo prej ali slej gotovo prišlo in prepričan sem, da bo SLS takrat kot celota stala na tej levi, številno najmočnejši strani našega ljudstva.

Toda vse to je pešem daljne bodočnosti. Danes gre zato, da si delavstvo zavaruje svoje interese v današnji naši družbi, v današnjih naših gospodarskih in političnih razmerah. Tu pa je, vsaj za slovensko delavstvo, popolnoma jasno in nesporno, da more priti do primerne veljave in zadobiti primeren vpliv na javno življenje samo v okviru politične stranke, ki združuje v sebi ogromno večino našega pretežno siromašnega naroda.

V politiki je treba vedno trezno in hladno računati, računati še mnogo bolj kot je to potrebno v zasebnem življenju. Treba je samo vprašati tiste, ki hočejo, da bi mogli naše slovensko delavstvo zares uspešno zastopati, to so razni socialisti (soc. demokratje) in komunisti, koliko poslancev si v danih razmerah v najugodnejšem slučaju upajo doseči? Odgovor na to vprašanje bo brez dvoma tako klaverno, da bi moralo že samo to vzeti vsakomur voljo, da bi hotel žrtvovati svoj glas za kaj tako brezupnega in brezuspešnega.

Še bolj žalostna pa postane slika, če se vprašamo, kaj bi ti samodelavski poslanci mogli doseči? Kaj bi pomenil med 315 poslanci, kolikor jih šteje naš parlament, en slovenski socialist ali kaj bi pomenila v njem dva taka poslanca, zlasti, če pomislimo, da v celem parlamentu ni niti ene skupine, na katero bi se mogla nasloniti. Če so morali poslanci SLS, ki jih je bilo 20, tekom dolge vrste let jesti kruh opozicije in če so ti, ki so se vsaj lahko sklicevali na to, da so zares pravi in edini legitimni predstavniki slovenskega naroda, tolikrat okusili, da jih je premalo in da zaradi tega njihova želja ali volja ne pomeni mnogo, kdo bi se za želje in zahteve enega ali dveh samo delavskih poslancev zanimal in jih upošteval? Jasno je, da bi taki zastopniki delavstva ne mogli tudi ob najboljši volji in ob največji požrtvovalnosti ničesar doseči?

Političen vpliv je v naših razmerah dragocen. Zakaj od njega zavisi v veliki meri dobrobit in blagostanje posameznih stanov, prav posebno pa še dobrobit in blagostanje našega delavstva. Zato pa bi bilo skrajno lahkomišljeno in nespametno, če bi naše slovensko delavstvo svoje volivne glasove radodarno razdalo najrazličnejšim delavskim ali celo protidelavskim skupinam, ki bi mu vse skupaj ne mogle priboriti za to prav nobene koristi. Dobro uporabljen in plodonosen mlačen bo tudi ob teh volitvah samo glas tistega delavca, ki ga bo dal za stranko, ki se ji obeta v bodočnosti prilika za vplivno sodelovanje pri upravljanju naših skupnih zadev. Kajti samo taka stranka bo mogla pri tem uspešno varovati delavske interese.

To naj bi premislili predvsem vsi naši prišasti in somišljeniki, da bodo znali zavrniti razne agitatorje, ki bodo skušali, kakor vselej tudi to pot odvrniti

od naše SLS kolikor mogoče veliko delavskih glasov, ne meneč se za to, če tudi ti glasovi popolnoma propadejo in ostanejo izgubljeni za delavstvo. To naj bi premislili tudi vsi tisti, ki bi se radi trezno in pametno odločili, pa si niso še dovolj na jasnem, katera pot je v danih razmerah edino in najbolj prava.

Političen pregled.

Vse javno življenje se vrši sedaj v znamenju priprav za volitve. Oči vseh političnih krogov so uprte v obe vladni stranki in na njuno nastopanje. Glavni odbor radikalne stranke ni mogel spraviti sprtin radikalnih skupin. Radikali bodo šli ločeni na volitve. Vse kaže, da bodo pašicevci pri volitvah potegnili za seboj precejšnji del stranke.

Državni odbor, ki ima nalogo urediti vse potrebno za volitve, je pričel s sejami. Izvolil je predsednike volilnih okrožij, v prihodnje pa bo določil volišča. Število poslancev ostane isto, kakor dosedaj, namreč 315 za celo državo, 26 za Slovenijo (11 na Kranjskem, 15 na Štajerskem).

Naš spor z Albanijo se bo na posredovanje veselil Francije, Anglije, Nemčije in Italije kmalu poravnal. Albanija bo izpustila Djuraškoviča, naša vlada pa bo spremenila ostre besede v noti od 30. maja. Nato bi se diplomatski odnosi spet obnovili. Albanija sama ima gotovo največji interes na tem, da bi se poravnala z našo državo. Ona ima tesne trgovske in industrijske stike z našo državo in je navezana na uvoz in izvoz v našo državo.

Kraljevi par je odpotoval na Bled, kjer bo prebil poletje. — Ljuba Jovanović, ki je dolgo časa bolehal, je okreval in odpotoval v češko zdravilišče. — Bosanski socialisti bodo pri prihodnjih volitvah nastopili samostojno, in sicer v glavnih industrijskih mestih. — Notranje ministrstvo je razpustilo zagrebški občinski svet in razpisalo občinske volitve po vsej Hrvatski za 25. septembra.

Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec je bil pretekli teden v Sofiji. Njegovo potovanje je vzbudilo tako v bolgarski kakor v jugoslovanski javnosti veliko pozornost. Kralj Boris ga je sprejel v avdienco. Dr. Korošec se je tudi sestel s politiki ter z zastopniki državnih in cerkvenih oblasti. Kaj je bil namen njegovega potovanja, ni časopisje moglo ničesar poročati. Splošno se pa zatrjuje, da so ga najvišji krogi poslali v Bolgarijo z važnim poslanstvom.

Slovenci v Italiji.

V Trstu so slovenski umetniki priredili razstavo. Razstavili so Bambič, Gorše, Sešek in prof. Sirk. Razstava je bila odprta samo dva dni, tretji dan pa so jo karabinjerji zaprli. Kljub temu pa je razstava dosegla velik uspeh ter jo je obiskalo veliko ljudi. — Tržaški prefekt je pretekli teden zaplenil tri slovanske liste v Primorju: »Pučkega prijatelja«, »Eidinost« in »Istarsko Riječ«. Zakaj so liste zaplenili, še ni znano. Zdi se pa, da je to nov sunek proti slovanskemu časopisju v Primorju.

Po svetu.

V zunanji politiki je važna razprava o zunanjepolitičnem položaju v nemškem državnem zboru. Zunanji minister Stresemann je imel odličen govor, v katerem je naglasil, da bo Nemčija ostala v dobrih odnosih z Rusijo, da vztraja na zahtevi, da se tuje posadke v Poruhruju zmanjšajo. Glede jugoslovansko-italijanskega spora je želel, da se čimprej poavna. Izrazil je iskreno željo, da svetovni mir ohrani. — Romunija je dobila novo vlado pod predsedstvom Brătianu. Ta vlada bo izvedla volitve. — Madžarski parlament je na svojih sejah

napadel tudi Društvo narodov. Poslanec z njegovim delovanjem niso zadovoljni. — Poveljnika Tengjusjang in Čangkašek bosta nadalje prodirala proti severu Kitajske. — V Angliji mislijo preosnovati gornjo zbornico. Število članov naj bi se znižalo za polovico na 350. Dalje se dosmrtno članstvo deloma ukine in določa na 12 let. Dosmrtno članstvo obdrže samo principi, škofje in sodniki.

Izjava dr. Gosarja o davku na plače zasebnih delavcev.

Davek na plače zasebnih nameščenec je predmet dolgotrajnih hujškarij »Jutra« proti Jugoslovanskemu klubu in bivšemu ministru dr. Gosarju, češ, da je naša parlamentarna delegacija tekom svojega kratkega sodelovanja v vladi samo natovorila na ramena našega ljudstva ogromna nova davčna bremena.

Vsled tega je bivši minister dr. Gosar dal uredniku »Slovenca« natančno pojasnilo, kako je prišlo do novega davka na plače privatnih nameščenec in kako je Jugoslovanski klub s svojimi ministri pri tem sodeloval. Dr. Gosar je izjavil sledeče:

V Sloveniji so plačali privatni nameščenec neke vrste dohodnino, dočim so pa v ostalih pokrajinah naše države plačevali ponekod 15, 20 in še več odstotkov celokupnih prejemkov. Na ta način so razmeroma malo davka, s čim so bili njihovi tovariši v drugih pokrajinah nesorazmerno obdavčeni. Vsled tega je bil odpor proti previsokim davkom nameščenec zlasti v Vojvodini, Hrvatski in Bosni zelo velik in upravičen.

Predlog finančnega ministra za nas nesprejemljiv.

Vsled teh pritožb se je finančni minister odločil, da predloži vladi med drugim tudi reformo davka na plače privatnih nameščenec. Po njegovem predlogu bi privatni nameščenec brez razlike plačevali odslej na račun vseh državnih davkov, izvemši invalidski davek in komoro, 8 odstotkov svojih službenih prejemkov. Ta predlog finančnega ministra so z odobravanjem sprejeli vsi, razen nas treh slovenskih ministrov.

Mi smo takoj izjavili, da bi bila taka reforma davka na plače privatnih nameščenec za nas nesprejemljiva. Z ihtevali smo, naj bi predložena reforma za Slovenijo ne veljala, to se pravi, naj bi pri nas ostalo vse pri starem.

Kakor je bil ta predlog z našega stališča upravičen in utemeljen, tako je z druge strani razumljivo, da ga finančni minister in z njim tudi ministrski svet odklonil iz razloga, da mora no pri reformi davkov stremeti za tem, da se davki izenačijo. Ker je minister financ kazal, da je voljan popustiti pri davku 8 odstotku, je bila ta točka v svrhu a daljnega sporazumevanja preložena.

Dolgotrajna pogajanja.

S tem so bila otvorjena v tej stvari živahna in dolgotrajna pogajanja s finančnim ministrom, oziroma, ker je bil on sam v tem času mnogo prezaposlen, zlasti tudi z njegovim generalnim direktorjem neposrednih davkov g. Leticom.

Najprej je generalni direktor pristal zastopnikom kluba na to, da bi se odstotek novega davka znižal od 8 na 7 odstotkov; da bi finančni minister hotel pristati na 6 odstotkov, je generalni direktor resno dvomil, da si tega ni popolnoma izključeval.

O tem prvem koraku k izboljšanju smo v klubu posebej razpravljali ter ugotovili, da bi bilo tudi to, zlasti z ozirom na srednje in slabše plačane privatne nameščenec, za nas nesprejemljivo.

Potem smo imeli dolgo konferenco z g. Letico, ki sem mu ponovno podrobno dokazoval, da plačamo pri ostalih davkih mnogo več preveč, kot pa smo bili dosedaj pri privatnih nameščencih na boljšem. Dokazoval sem tudi, da znaša efektivna plača ogromne večine privatnih nameščencev kljub razmeroma nizkemu obdavčenju mnogo manj, nego prejemajo (po odbitku davkov) privatni nameščenci v drugih pokrajinah naše države. Zato sem zahteval, da se novi davek zasnuje **progresivno na podlagi lestvice, tako da bi bili vsaj nameščenci z manjšimi prejemki kolikor mogoče malo obremenjeni.**

Na osnovi tega razgovora je izdelal generalni direktor neposrednih davkov lestvico, po kateri bi znašal davek na prejemke privatnih nameščencev do 24 tisoč Din letne plače 4%, od 24 do 36.000 5%, od 36—48.000 6%, od 48—60.000 7% itd., za vsakih 12.000 1% več, do največ 10 odstotkov. Jaz sem mu takoj izjavil, da se s tako lestvico pod nobenim pogojem ne bi mogli zadovoljiti, ker je začetni davčni odstotek previsok in ker lestvica prehitro raste. Toda tu se z g. Letico nisva mogla zediniti.

Jaz sem o tem takoj poročal klubu, ki je bil z menoj istega mnenja, da je namreč tudi ta predlog za nas še vedno nesprejemljiv. Po poročilu kluba sem potem ponovno razpravljal o tem davku z ministrom financ. Ta je načelo progresivne lestvice sprejel, v podrobnostih pa je bil sam preslabo informiran, da bi mogel kaj določnega obljubiti.

Paralelno s temi mojimi razgovori so se po nalogu kluba zopet nekateri naši poslanci pogajali z generalnim direktorjem ter ga skušali pripraviti do tega, da bi se lestvica omilila, zlasti, kolikor gre za slabše plačane privatne nameščence.

Kljub vsem razgovorom in pogajanjem je minister financ predložil seji ministrskega sveta, ki se je kmalu na to vršila, zgoraj navedeno lestvico, ki se pričinja s 4 odstotki in raste po 1 do 10 odstotkov. Pripomnil je, da je to spoznamni predlog, na katerega da so pristali tudi člani Jugoslovanskega kluba. Jaz sem se na to takoj oglašil in dejal, da to ne more biti sporazum, marveč je kvečjemu le nesporazum, kajti po sklepu kluba bi se s predloženo lestvico

v nobenem slučaju ne mogli zadovoljiti. Moja tovariša v vladi sta se mi pridružila in ker finančni minister ni hotel niti slišati o kakem novem popuščanju, smo ponovili naš stari predlog, po katerem bi novi davek za Slovenijo ne veljal.

Po daljšem govorjenju sem in tja je bila ta točka zopet odložena v svrhu nadaljnjega sporazumevanja.

Mesto 8% — lestvica od 3,5% dalje. Eksistenčni minimum 6000 Din prost.

Sedaj se je zopet ponavljalo vse kot prej. Najprej se je vršila seja kluba, za tem sem imel jaz zopet dolgo konferenco z g. Letico, ki je končno pristal, da se uvede tudi pri tem davku eksistenčni minimum 6000 Din, da se za dohodke od 6000 do 12.000 Din določi davčni odstotek 3,5%, od 12.000 Din do 24.000 Din 4%, od 24 do 36.000 Din 4 in pol odstot., od tu dalje pa da bi lestvica rastle, kakor prvotno, za 1% na vsakih 12.000 Din. (Vse to svedela le pod pogojem, če se bo s tem strinjal tudi minister financ.) Nato pa se je zopet vršila seja kluba, konferenca z ministrom financ, ki sva se je udeležila, da bolj poudarimo resnost naših zahtev, skupno z ministrom dr. Kulovcem, nato zopet klub, deputacija poslancev k generalnemu direktorju Letici in znova razgovor med menoj in ministrom financ.

Končni rezultat vseh teh nebrojnih konferenc in pogajanj je bil, da je minister financ sprejel vse, pravkar navedene olajšave, ter se je poleg tega določilo, da davčna lestvica tudi od 5% ne bo poskočila takoj na 6%, marveč le na 5 in pol odstotka.

To je podrobna in povsem točna slika o našem sodelovanju pri novem davku na plače privatnih nameščencev. Če upoštevamo, da povprečna plača privatnih nameščencev pri nas ne znaša niti 2000 Din mesečno, tedaj moramo reči, da bodo privatni nameščenci pri nas plačevali komaj polovico toliko, kolikor bi ga morali plačevati, če bi se mi tako žilavo ne uprli prvotnemu predlogu. To je brez dvoma uspeh, ki se ga nam ni treba sramovati. Rečem tudi to: Če je naš klub in če smo mi ministri v vladi v sploh kakšnem oziru storili svojo polno dolžnost, potem smo jo storili baš v pogledu davka na privatne nameščence.

kelj iz Kamne gorice, ki je globoko posegel v delavsko samopomoč ter pokazal pot, ki pelje delavca k njegovemu cilju. Tov. Mikelj je za svoja izvajanja žel splošno odobravanje.

Po vsestranskem razmotrivanju vseh delegatov se je obnovil naš stari sklep, da gremo v bodoče s podvojenimi močmi na delo za uresničenje svojega programa, ki ni nič drugega kot borba za dosego pravic delavskih slojev. Sklenili smo tudi, da bomo napake popravili, zamujeno nadomestili, vsak po svoji moči pa deloval za procvit organizacije. V tem razpoloženju je tov. Rutar zaključil lepo uspeli občni zbor.

Jesenice. V sredo, dne 6. julija. t. l., se bo vršil ob osmih zvečer v dvorani Kat. del. doma redni mesečni sestanek Strokovne zveze, na katerem bo govoril zastopnik JSZ iz Ljubljane. Ker je sestanek vabimo, vabimo k obilni udeležbi. — Odbor.

Prevalje. Redni mesečni sestanek skupine Strokovne zveze tovarniškega delavstva se bo vršil v nedeljo 3. julija po prvi sv. maši v društveni dvorani. Vsled važnega dnevnega reda se prosi vse članstvo, da se sestanka gotovo udeleži.

Zveza papirniškega delavstva.

Strokovna zveza papirniškega delavstva ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 3. julija t. l. ob osmih zjutraj v dvorani Ljudskega doma z dnevnim redom: 1. Otvoritev in govor; 2. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 3. poročila odbornikov in nadzorstva; 4. Sprememba pravil; 5. volitev novega odbora, nadzorstva in zastopstva; 6. slučajnosti.

Papirničarji! Udeležite se občnega zbora polnoštevilno, ker se bodo obravnavale tudi važne obratne zadeve.

Odbor.

Delavska zveza.

Zagorje ob Savi. Pri nedeljskih občinskih volitvah je naša Delavska zveza prvokrat samostojno nastopila in odnesla lep uspeh, kar je znamenje, kako zelo je potrebna pri nas posebna delavska politična organizacija. Dočim so demokrati razvili agitacijo od moža do moža, so vseeno padli za dva mandata od prejšnjih volitev, kar je znamenje, da se njihovemu gospodstvu v občinskem gospodarstvu tudi pri nas bliža konec. Rezultat volitev je sledeči: SDS 6 odbornikov, komunisti 11, socialisti 3, Delavska zveza 4 in Kmečka zveza 1. Imena naših izvoljenih odbornikov nam jamčijo, da bodo dosledno zastopali v občinskem odboru delavske koristi, nasprotno pa neusmiljeno bičali vsako delavstvu škodljivo gospodarstvo. Te volitve naj nam bodo v vzpodbudo, da bomo delali z vsemi močmi za razširjenje naše Delavske zveze, da bo postala v bodoče vpliven in odločujoč faktor v našem občinskem gospodarstvu, brez katere se ne bo moglo ničesar ukreniti, kar bi bilo našemu delavstvu v škodo. V prvi vrsti pa mora veljati naš boj samostojnim demokratom, ki so glavni krivci zanemarjanja delavskih koristi v občini.

Viničarski prosvetni dan.

Prosvetni delavski dan pri Sv. Miklavžu dne 19. junija t. l. je najlepše uspel. Posebno je pokazal, kako zelo znajo ceniti viničarji svoje organizacije. Kako velika požrtvovalnost je pri njih, vidimo v tem, da so nekateri prišli po štiri ure daleč peš. Že ob štirih zjutraj so šli od doma, da so prišli k Sv. Miklavžu do osme ure in vendar so celo dopoldne z zanimanjem sledili izvajanjem tov. poročevalcev.

Cel spored za prvi prosvetni delavski dan je bil zelo dobro izpeljan. V nedeljo zjutraj so tov. krekovci iz Sv. Miklavža na čelu z tamburaškim zborom pozdravili tovariše viničarje iz drugih krajev, predvsem iz Zavrč in Ljutomer. Ob osmih je daroval sv. mašo č. g. Ante Kordin, kateri so prisostvovali vsi udeleženci prosvetnega dneva, zelo lepo število jih je pristopilo tudi k mizi Gospodovi.

Po sv. maši se je pričelo zborovanje v Prosvetnem domu, katerega je otvoril predsednik tov. Mir in pozdravil vse navzoče. Predvsem je poudaril, da ga zelo veseli, da more pozdraviti v svoji

sredi č. g. Ante Kordina. Nato so pozdravili zborovanje v imenu centrale Krekove mladine tov. Hočevnar, v imenu podružnice Zavrč tov. predsednik, v imenu Strokovne zveze viničarjev tov. Rozman.

Nato je prvi govoril tov. Rozman, ki je precej ostro ožigosal razne slabe navade delavstva kot pijančevanje in preveliko potratu pri obleki, češ, da na eni strani delavstvo meče denar ven, a za organizacije dostikrat nima par dinarjev na mesec.

Drugi je govoril tov. Ante Kordin, ki je v svojem krasnem govoru naslikal, kako se moramo najprej sami izpopolniti in v ljubezni do svojega bližnjega pokazati pravo krščansko ljubezen, da bodo nasprotniki spoznali, da hočemo res pravice in to bomo našli le v izobrazbi.

Nato je govoril tov. Peterlin in poudarjal, kako potrebna je nam delavnost in požrtvovalnost in da bomo le s trdim bojem dosegli uspehe.

Krasno uspelo zborovanje je zaključil tov. Mir ob 12. uri ter poudarjal, naj vsi udeleženci tečaja ponesejo domov novega duha med svoje tovariše.

Popoldan se je vršila akademija, ki je pokazala, kaj se da doseči z vztrajnim delom. Krekovci so prav dovršeno zapeli več narodnih pesmi, tamburaški zbor pa je neumorno sviral. Tov. A. Kordin je imel popoldan slavnostni govor, ki je naslikal, kako se človek počuti v skupnosti v organizaciji, posebno ko vidi sad svojega truda. Ob velikem navdušenju poslušalcev je prirediteljem častil k lepemu uspehu in jih bodril k nadaljnjemu delu. Akademija je v moralnem kakor tudi v gmetnem oziru zelo lepo uspela.

Tovariši viničarji, podvojite svoje delo in z veseljem boste gledali sad svojega truda in požrtvovalnosti!

Družinske doklade.

Geslo delodajavcev in precejšnjega števila delojemavcev je, da se naj popolnoma odpravijo (in večinoma so se že) družinske doklade. Češ, vsak naj bo plačan za svoje delo, ne pa da bi imel kdo vsled tega višje dohodke, ker je oženjen, kljub temu, da ne dela več kakor njegov neoznjen tovariš.

Za nas krščanske socialiste ne bo odveč, če zvemo, kakšno mnenje zastopa v tem oziru naša krščanska internacionala.

4. maja t. l. je imel v Zenevi sejo odbor za mladinsko varstvo. Na tej seji je glavni tajnik naše internacionale tovariš Serrarens razvijal sledeče misli o družinskih dokladah:

Družinske doklade niso nikak preostanek povelje in pa inflacijske dobe. Že pred vojno so se izplačevale. Sedaj niso v navadi le v deželah s slabo valuto, ampak so priznane tudi v deželah z dobro valuto n. pr. v Švici, Nizozemski, v različnih avstralskih državah.

Ne da se pa tajiti, da se je sistem družinskih doklad razširil predvsem po vojni. Inflacijska doba je povzročila nedogledno število mezdnih pogajanj in večkrat se je mislilo, da je sploh nemogoče določiti delavcem primerno plačo. Vsled tega so se zatekli k družinskim dokladom, sicer bi bile delavske družine izpostavljene nepopisnemu pomanjkanju. Pa tudi neglede na inflacijsko dobo se ne more tajiti važnost sistema družinskih doklad.

In če branijo krščanske strokovne organizacije sistem družinskih doklad, delajo to vsled posebnih moralnih osnovnih načel, katera imajo za posledico posebno varstvo družine, varstvo življenja in razvoj otroka.

Danes vlada družbo splošno mednarodno zlo, katero imenujemo »strah pred otrokom«. Izvor tega zla ni v delavstvu, ampak izhaja iz krogov, ki so dovolj premožni, nočejo pa razkosati svojega velikega premoženja. Toda to zlo se je polagoma razširilo v najširše ljudske plasti.

Dejstvo je, da pada število rojstev v večini dežel. Številke so se izpremenile. Kar je veljalo pred nekaj leti za normalno družino, velja sedaj za anomalno, to je, vsaka velika družina je anormalna (nenaravna).

Število družin, ki omejuje porode, je vedno večje. In tej nevarnosti je delavec izpostavljen, kajti njegova mezda je vedno zelo tesna. To pa vsled tega, ker urejuje večina ljudi plačo po zakonu popraševanja in ponudbe. Tudi to stališče je nepravilno.

Jugoslovanska strokovna zveza.

OBČNI ZBOR ZVEZE TOVARNIŠKEGA DELAVSTVA.

V nedeljo, 26. junija, se je vršil šesti redni občni zbor Strokovne zveze tovarniškega delavstva v Ljubljani. Na občni zbor so prišli delegati skupin iz Trziča, Jesenic, Javornika, Lesca, Kamne gorice, Šent Vida, Domžal, Rimskih Toplic in Ljubljane. Zvezni podpredsednik tov. Rutar je otvoril zborovanje s pozdravom na vse navzoče in ugotovil sklepčnost, ker je zastopanih nad dve tretjini članstva. Po kratkem in lepem nagovoru na zborovalce je podal besedo tov. Srečku Žumru, ki je občni zbor pozdravil v imenu J. S. Z., nato pa v daljšem, stvarno zasnovanem govoru razložil položaj delavstva iz svetovnega vidika na eni in gibanje kapitalizma na drugi strani. Krščansko soc. strok. organizacije morajo korakati mimo dnevnih strankarske politike k stvarnemu delu, ker le na ta način jim bo mogoče vršiti težke naloge in doseči svoj cilj, za katerega so bile poklicane v življenje. Govornik je ugotovil in tudi konkretno dokazal vse hibe, ki ovirajo razmah in delo v delavskem pokretu. Pri tem je posebno poudarjal pomanjkanje samozavesti in medsebojnega spoštovanja in zaupanja med delavstvom. Govornik je dalje razložil položaj delavskega glasila »Pravice«, njegov pomen in namen iz česar je sledilo, da delavec danes brez lastnega glasila ne pomeni ničesar. »Pravica« pa je pri nas edini delavski list, ki nepristransko in neustrašeno zagovarja delavske težnje, pobija krivice in biča današnji nezdravi družabni red. Navzoči so govoru podneli J. S. Z. pazno sledili in ob koncu splošno odobrvali.

Za tem je poročal zvezni tajnik Lombardo o gibanju in delovanju zveze v minuli poslovni dobi. Zveza je nanovo pridobila 564 članov, odpadlo pa je 324 članov. Ustanovile so se štiri nove skupine, tako da zveza šteje ob koncu poslovnega leta 17 skupin, ki

štejejo 964 članov. Večjih mezdnih gibanj v minulemu letu ni bilo. Zveza je po svojih zastopnikih izvršila 42 osebnih intervencij in sicer v zadevah utrgavanja pri plačah, pridrževanja zaslužka, radi redukcij in odpustov itd. Intervencije so bile po večini uspešne. Zveza je dalje poslala več spomenic na delodajalce radi izboljšanja gmetnega položaja delavstva, odprave krivic in drugih nedostatkov, ki so se izvajali nad delavstvom. Zveza je po svojih zastopnikih izvršila 40 strokovnih in organizatoričnih sestankov, poleg tega tudi par javnih shodov, ki so pa imeli tudi strokoven značaj. Največja prireditve zveze pa je bil prvi strokovni kongres tovarniškega delavstva 16. in 17. oktobra 1926 v Trziču. Kongres je dosegel mnogo moralnih uspehov, specielno še na tržiško delavstvo, osvežil voljo in zavest za nadaljnji pohod krščanskih strokovnih organizacij. Iz poročila so bile razvidne tudi težkoče, s katerimi se je imela zveza boriti in nanje računati. Na eni strani nas ovira nezavest in brezbriznost delavstva samega, na drugi strani pa kriza v industriji, ki že par let sem rapidno narašča ne samo pri nas, marveč zavzema več ali manj vso svetovno industrijo.

Blagajnik tov. Lončar je poročal, da je imela zveza 31.634 Din dohodkov in 31.149 Din izdatkov. Delegati skupin so prejeli po en izvod računskega zaključka, iz katerega je razvidno podrobno blagajniško poslovanje.

Tov. France Kordin je poročal v imenu nadzorstva, da je bilo poslovanje pregledano in najdeno v najlepšem redu, vsled tega je predlagal, da se podeli staremu odboru absolutorij, ki je bil enoglasno sprejet.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen stari odbor.

Po volitvah se je vnela ponovna stvarna debata, v katero so posegli delegati iz Jesenic, Kamne gorice in drugi. Posebno pozornost je vzbudil tov. Mi-

Delo ni kupno blago, katere cena se naj bi določila potem svobodne konkurence na delovnem trgu. Kajti po tej logiki bi mogel podjetnik to moč kupiti in jo izrabljati v svoj osebni dobiček.

Potom dela izpolnjuje človek gotovo dolžnost, ki jo ima kot tak. On stavi svojo človeško moč in talent v službo splošnosti, vsled tega mora imeti tudi pravico na zadovoljitev svojih lastnih potreb.

Delo ni sredstvo, ampak najprikladnejše in najpotrebnejše sredstvo za življenje. Kdor da delo, ima polno pravico, da so delavni pogoji taki, da niso v kvar njegovemu človeškemu dostojanstvu, njegovi npravnosti, njegovi sili in njegovemu zdravju in še več, morajo njegove osebnosti kakor tudi izpolnitev njegovih obveznosti napram Bogu, družini in splošnosti.

Pri sedanjih razmerah morejo biti delavcu zagotovljene našete pravice le potem posebnega varstva družin s številnimi otroki. Vsled tega hočejo in morajo tudi krščanske strokovne organizacije v interesu osvoboditve delavstva, predvsem pa v interesu delavskega otroka varovati družine s številnimi otroki.

Pred moderno industrijalizacijo je mogel najti oče številne družine izhod na ta način, da je podaljšal delovni čas, da je poslal v delo svojo ženo in predčasno svoje otroke.

Če se pa sedaj ne priključijo v življenje posebni pripomočki, s katerimi se naj bi varovale družine s številnimi otroki, bodo in morajo pasti pod splošno življenjsko možnost.

Take družine ne morejo dostojno stanovati. Četudi bi bile v položaju, da bi zmogle plačati višjo stanarino, kljub temu ne morejo dobiti sebi prikladnega stanovanja.

Takim družinam je tudi onemogočeno, da bi se hranile in oblačile kakor drugi ljudje. Četudi povzdiguje javnost take matere ter jim pripisuje vse mogoče lastnosti, potem katerih naj najdejo izhod iz takega položaja, nudi resničnost vseeno žalosten pogled.

V primeri z drugimi družinami imajo družine s številnimi otroki neenaka bremena in to le vsled tega, ker so sledile božji zapovedi: »Pojdite in množite se.«

Tem neenakim bremenom moramo postaviti neenaka sredstva. Trdijo: Zaprte družinske doklade pomeni rušitev ravnotežja med plačo in delom. Toda ti ljudje morajo premisliti, da se ne smejo pri človeških vprašanjih upoštevati le fiktivne storitve, ampak tudi socialne potrebe.

Delež delavca na produkciji mora soglašati z vrednostjo njegove storitve v primeri z vrednostjo izgotovljenega produkta. Toda plača ne sme iti pod minimum, ki bi onemogočil delavcu, da bi zadostil vsem svojim resničnim potrebam.

Te potrebe delavca kakor tudi vsakega človeka tvori težko vprašanje, ki pa je največje važnosti. Predvsem se moramo zavarovati pred trditvijo, da so družine s številnimi otroki — luksuz, vsled česar tudi odveč.

Če se razširjajo kakšni pogreški v družbi, se ne smejo obkladati družine, ki so še nedotaknjene od teh pregreškov, s takimi očitki. (Dalje prih.)

Tedenske novice.

NAROČNIKOM,

ki nam dolgujejo naročnino za maj in junij, smo priložili danes položnice. Prosim, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za en, oziroma dva meseca naprej. Skupno torej 15 Din. Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri mesece naprej. Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino za več kot dva meseca nazaj, smo pa poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu nakazani znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti. Uprava.

Strašna nevihta. 22. junija je obiskala planinski kraj Ráteče na Gorenjskem med peto in šesto uro popoldne tako neurje, ki ga menda ni vsako stoletje. Med bliskom in gromom so se debele deževne kaplje spremenile v ledena zrna, ki so neusmiljeno tolkla skora četrte ure po žitnih pridelkih. Po nevihti je ležala po vsem polju četrta debela ledena skorja, ki je uni-

čila vse, tako da ni nobenega upanja na kak pridelek.

Pravilnik o zaposlevanju inozemskih delavcev. Minister socialne politike je odredil, da velja glede zaposlenja inozemcev v naši državi še tozadevni pravilnik z dne 24. novembra 1925, razglašen v Uradnem listu z dne 7. decembra 1925.

Za dr. Peričev spomenik so darovali: po 200 Din: Ivan Jaks in sin; po 100 dinarjev: Kraker Ivan, Čelešnik Rado, Andrej Marčan, mestni delavci Jugosl. strok. zveze; po 50 Din: Šober Viktor, ing. Dedek Jos., Jakopič Josip, ing. Dedek Franta, Kadivec Antonija; po 40 Din: ing. Haufen Friderik; po 30 dinarjev Česnik Pavel; po 25 Din: dr. Ivo Merslavič; po 20 Din: Kozin Franc, Počtnik Mihael, Wölfling Leo, Jelen Fr., Kaluža M., Selan Josip; po 15 Din: Korošec Blaž, Vreg Franc, Jež Anton, Baloh Janko, Šepetavec Jožef; po 10 Din: dr. K. Ozvald, Furman Janko, Zidar J. O. ml., Vižintin Iv., Eiletz Ivan, Werner K., Zajc Anton, Hutter Josip, Smerkolj Al., Šimenc Janez, Kotnik Franc, Uranič Anton, Staut Ljudevit, Herle Jernej, Šegatin Karol; po 5 Din: Podkrajšek H., Osana Josip.

OBLEKE IN PLAŠČE

LASTNEGA IZDELKA — PO NAJNIZJIH CENAH DOBITE PRI

JOS. ROJINA, LJUBLJANA
ALEKSANDROVA CESTA 3.

Velik požar pri Krškem. Na Bregah pri Krškem je izbruhnil v noči od 23. na 24. junija požar, ki je zavzel radi pomanjkanja vode velik obseg. Kljub požrtvovalnemu naporu gasilcev, ki so gasili celo z gnojnic, je pogorelo petim posestnikom 16 poslopij z vso krmo in gospodarskim orodjem. Ogenj je bil napovedan po listku že za maj. Očividno so na delu hudobni požigalci.

Smrten padež z drugega nadstropja. Preteklo sredo zvečer okoli 11. ure se je zgodila na Vodah pri Trbovljah v rudniški stanovanjski hiši ob stari bolnici nesreča, ki je sosede zbudila iz trdega spanja, razburila živce vseh stanovalcev hiše in se danes jutraj razširila naglo po okolici. Padel je namreč iz drugega nadstropja rudniški poduradnik Ivan Deželak, zaposlen v osrednji delavnici. Nesreča se je zgodila, kakor se domneva, ko se je prišedši domov, naslonil preveč s telesom na ograjo, in tako izgubil ravnotežje ter padel na tla pred stanovanje g. Stanka Kešeta, ki je ravno prišel iz popoldanskega šišta in je bil pri večerji. Ko je Keše zaslišal težek padež, gre gledat in vidi na tleh v krvi ležati Deželaka. Poklical je urno sosede na pomoč, ki so nato ponesrečenca donesli v bližnjo staro bolnico. Ko ga je pozvali zdravnik g. dr. Baumgarten preiskal, je konstatiral, da je ubita lobanja. Kri je uhajala iz nosa in ušes. Pokojni Deželak je bil star okoli 35 let.

Nesreča v jami. Rudar Domšek Ivan v Hrašniku je vrtal v rudniški jami. Pri delu pa se je utrgala skala nad njim in ga pokopala pod seboj. Domšek si je zlomil desno nogo in dobil težke notranje poškodbe. Nesrečno žrtev napornega rudniškega dela so prepeljali s vlakom v Ljubljano, kjer ga je prevzela na glavnem kolodvoru ljubljanska rešilna postaja in ga z rešilnim vozom prepeljala v deželno bolnico. Rudar Domšek je star 39 let in je družinski oče.

Brezvestni stariši. V Mariboru se je pripetil slučaj, da so odpotovali stariši štirih otrok na daljši izlet ter prepustili otroke samim sebi. Starejši trije so dobivali hrano od drugih ljudi, na najmlajšega, ki je bil star šele par mesecev, so pa pozabili. Ko so se stariši čez tri dni vrnili, je bil otrok mrtev.

Mase človeških kosti so našli v bližini katoliške cerkve sv. Jurija v Pilah, kjer so začeli z izkopavanjem nekih kanalov. Naleteli so na veliko plast kosti, ki leže v šest metrov dolgem in ravnotoliko širokem prostoru. Mislijo, da gre tu za veliko skupno grobnico žrtev iz leta 1526, ko je divjala tam kuga in uničila veliko število življenj. Ne da se pa ugotoviti, ali so to kosti mrtvecev, ki so bili zakopani istočasno ali ne. Del teh kosti je še dobro ohranjen, drugi del pa že ves črn. Pri kopanju so našli tudi star turški in dubrovniški denar.

Delavsko-mladinski tabor na Sv. Planini nad Trbovljami

bo v nedeljo 17. julija t. l. Z jutranjimi vlaki prihod v Trbovlje, kjer je zbirališče ob sedmih pred Društvenim domom, nakar odhoda na goro. Tam bo ob desetih sv. maša, pri kateri poje pevski zbor. Po sv. maši tabor. Govori več naših delavskih govornikov. Po taboru izlet v skupinah v naravo.

Tabor bo priredila Krekova mladina.

Tovariši Krekovci, delavci, študentje in prijatelji, na veselo svidenje!

Nova tvornica sladkorja. V naši državi imamo osem sladkornih tovarnov. Sedaj bodo pa še osnovali novo tovarno v Livcu, ki bo stala 14 milijonov dinarjev in bo dnevno predelala 160 do 180 ton sladkorne pese.

Volitve v vojvodinsko Delavsko zbornico se bodo vršile v prvi polovici avgusta.

60 delavcev zasutih. V Bosellone v Kolumbiji je zasul velik zemeljski plaz, ki se je utrgal vsled dolgotrajnih nalivov, neko predilnico bombaža. Pogrešili so 60 delavcev, katere je plaz najbrže zasul.

Tvornica aeroplanov in avtomobilov v naši državi. V naši državi imamo 9 podjetij, ki nosijo naslov »tvornica aeroplanov«. 1 v Novem Sadu (Ikarus), 2 v Belgradu (Vlaković in Rogožarski). Kakor sedaj javljajo, namerava znano podjetje Walter ustanoviti v družbi z eno beograjsko firmo tvornico za aeroplane, ki bi tudi izdelovala avtomobile. Aeroplane bi izdelovali tudi za vojno ministrstvo.

Društvo diplomiranih babic v Ljubljani neki naši članici v odgovor. Babica, katera trdi, da so sedanje babice tako učene kot gospodje doktorji, se bo istih besed kmalu kesala, samo da dobi en težak resen slučaj, pa ji bo ves pogum minul. Priznamo, da se predstojniki babiških šol veliko trudijo, da bi svojim učenkam vcepili potrebnega znanja, a žal ostane od dobrih nauk le malo v takih samozavestnih glavah. Mislimo, da bi bilo še mnogo več zdravnikov, ako bi se zamoglo v 8 mesecih izučiti vso medicinsko vedo. Babica naj bo pazljiva, da to, kar se je naučila, ne pozabi. Društvo pa se bo obrnilo na merodajne faktorje, da jih namesti le toliko, kolikor potrebno, in da si ne bodo odjedale oni potrebni košček kruha. Obenem naznani mo žalostno vest, da je dne 12. junija t. l. preminula naša članica Antonija Šerbec roj. Nachtigall, okr. babica v Rajhenburgu. Bila je zavedna in skrbna članica. Želimo ji, da zadobi zaželeni mir, prizadeti rodbini pa izrekamo naše globoko sožalje. — Odbor.

Krekova mladina.

Iz centrale. Mesečnih statistik za maj še niso poslale sledeče podružnice: Vič, Zalog, Ljutomer, Sv. Miklavž, Lesce. Mesečna statistika se odpošilja do 10. v mesecu. — Tajništvo.

Tabor na Sv. Planini. Udeležba na taboru je obvezna za podružnice: Ljubljana, Moste, Vič, Zalog-Sp. Kašelj, Sneberje-Zadobrova, Trbovlje, Sv. Jedert, Celje. — Centrala.

Jesenice. Dne 11. junija se je vršil sestanek krekovcev, na katerem je tov. predsednik prebral iz Socialne misli zanimiv članek »Etos manjšine« ter ga tudi v kratkih, a lepih besedah obrazložil. Tov. Arnež nam je orisal razmerje med delavci in dijakmi, obenem nam priporočal dijaški list »Križ na gor«, ki prinaša zelo zanimive članke, kateri delavcu v marsičem zelo koristijo. Po zelo živahni debati je tov. predsednik zaključil sestanek. Razšli smo se z zavestjo v srcu, da smemo upati kot delavci na boljše čase le takrat, ko bo sleherni delavec spoznal, kako vevlažnega pomena je, da proučujemo socialno vprašanje. Zato pa vsi, ki Vam je na tem, da se izboljša naš sedanji položaj, h Krekovi mladini, da se potem te organizacije pripravljamo na težko delo, ki nas čaka. Zato pa, dragi tovariši! Naprej po začrtani poti, ne ozirajte se ne na levo ne na desno, ker le potem vztrajnega dela smemo upati, da dosežemo svoje pravice. Prihodnji sestanek bo v soboto 2. julija ob pol 9 zvečer v navadnem prostoru. Tovariši, pridite vsi! Belko.

Dopisi.

Hrastnik. Pri delu na zasipu se je ponesrečil 19letni rudar Gabrič Ernest iz Bre. Zlomil si je mečnico desne noge. Zdravi se v rudniški bolnici. — Samoumori se pri nas vedno bolj množe, čemur se ni čuditi, ako pomislimo, da živi tu okroglo 5000 duš brez vsake cerkve in brez duhovnika. Zadnji teden je izvršil samoumor z dinamitom odn. pripravo za streljanje v jami rudniški nadpaznik Alojz Babič. Nesrečnež zapuša ženo in sedem nepreskrbljenih otrok. Dejanje je izvršil v duševni depresiji. Vzrok so baje tudi slabe gnotne razmere. Dalje se je obstrelila 24 letna samska Julija Gorenc. Vzrok baje nesrečna ljubezen. — Skrajni čas bi že bil, da se cerkvena oblast pobriga za tukajšnje nadvse žalostne in neurejene razmere. — Izlet v naravo se vedno bolj množe. Zlasti privlačna točka je postala Mrzlica, kamor je došlo zadnje nedeljo tudi mnogo Zagrebčanov in Ljubljančanov. — Tifus se je pojavil v vasi Studenec, kjer je zbolela ena oseba in je bila prepeljana v občinsko izolirnico. — Proslava 40 letnice tukaj. prostovoljnega gasilnega društva se je vršila preteklo nedeljo dostojno. Dopoldne je bila sv. maša pri deški šoli, nato blagoslovitev Doma, popoldne so si ogledali došli gostje iz drugih krajev rudniške naprave. Popoldanske veselice se je udeležilo razmeroma malo ljudi, kar je pripisovati slabim gnotnim razmeram, v katerih živi delavstvo.

Razno.

Angleški zakon o strokovnih organizacijah sprejet. Zakon o strokovnih organizacijah na Angleškem, o katerem smo že obširno poročali, je spodnja zbornica v tretjem čitanju sprejela s 354 proti 139 glasovom. Na seji je prišlo do viharne debate in preprirov med delavskimi in vladnimi poslanci.

Labeur Party proti moskovskim smrtnim obsodbam. V skupni seji poslancev delavske stranke in generalnega sveta strokovnih organizacij je bila sprejeta dolga resolucija o usmrtnitvi 20 ruskih monarhistov. V tej resoluciji se naglaša, da so bile te justifikacije greh proti civilizaciji, ker se na umore ne sme odgovarjati z umori. Je sicer razumljivo, da je bilo razburjenje v sovjetskih krogih po umoru Vojkova silno, toda justifikacije so šle vseeno veliko predaleč. Končno zahteva resolucija, da se odpravi smrtna kazen tudi pri Čeki.

Velika stavka krojačev. V Brusnicah na Češkem je izbruhnila stavka krojačev v konfekcijskih tovarnah. Več drugih strokovnih in delavskih organizacij je izreklo svojo solidarnost s stavkajočimi.

Velika pekarna. V znamenitem samostanu Sv. Gallen v Švici imajo peč, v kateri so mogli naenkrat speči 1000 hlebov.

Zlato v morju. V morju je ogromna množina zlata. Ako bi ga mogli dobiti, bi znašala njegova teža 6000 milijonov ton. Tako so izračunali učenjaki.

Zanimivosti.

Ženitovanijske pojedinje v starih časih. Državne in deželne oblasti so se v starih časih zelo brigale tudi za domače življenje državljanov. V starih arhivih najdemo n. pr. tudi določila in predpise za ženitovanijske pojedinje. Iz leta 1544. je ohranjen tak predpis v nemškem mestu Magdeburg. Ta določa za ženitovanje mestnih očetov število 72 povablencev, za trgovce in obrtnike 60, za navadne meščane ne več kot 40, za delavce in uslužbence samo 18. V teh številih pa so vračunani tudi domači in sorodniki. Dalje določa ta predpis, da župnika ženin in nevesta smeta povabiti, učitelja in organista pa ne. Tema dvema gre le dar, a ne več kot pol goldinarja. Venci za nevesto in družice niso smeli veljati več kot pol goldinarja pri trgovskih ženitninah, pri navadnih meščanih ne čez četrtr goldinarja, pri delavcih le tri in pol groša. Na ženitovanijski dan so imeli povabljenec le dvakrat obed: opoldne kosilo in zvečer večerjo in vsako le iz treh jedi. Sladko vino in slaščice je bilo prepovedano. Za ribe ali rake je bilo treba županovega dovoljenja. Ob dveh popoldne se je ples pričel in ob šestih zvečer končal. Vsako drugo razveseljevanje je bilo prepovedano. Gostje so se razšli kmalu po večerji in nikoli ni trajalo ženitovanje čez polnoči.

NAJBOLJŠA

kolesa in šivalni stroji

in švicarski pletilni stroj »Dobie« je edino

JOSIPA PETELINCA

znamke »Gritzner«, »Adler« za rodbino, obrt in industrijo. — Pouk vezanja brezplačen. Ugodni plačilni pogoji.

Ljubljana — poleg Prešernovega spomenika. Telefon šte. 913. Večletna garancija.

Za žene in dekleta.

Madeži od tinte v lesenih tleh izginijo, če se pomočijo z razredčeno solno kislino in s čisto vodo umijejo. Pri starih madežih je treba pustiti dalje časa solno kislino učinkovati. — Ali: Za snazjenje madežev si pripravimo dve zmesi, in sicer prvo, ki obstoji iz enega dela citronove kisline, dveh delov nasičene raztopljene boraksa v vodi ter iz desetih delov vode, in drugo, ki obstoji iz treh delov apnenega klorida, treh delov nasičene raztopine apna in iz šestnaj-

stih delov vode. Madež na tleh namerzemo s prvo tekočino, preostalo mokrotimo pa izsušimo s pivnim papirjem. Potem pomočimo madež z drugo tekočino, vsled česar izgine. Iz lesa se odstranijo madeži od črnila tudi tako: 200 gramov koncentrirane angleške žveplene kisline vlijemo polagoma in previdno med stalnim mešanjem v dva litra vode (ne narobe!). Madež se odrgne, najprej z vodo in s peskom, potem se polije s tako razredčeno žvepleno kislino in se dobro izmije z vodo.

Past za stenice. Problem zatiranja mrčesa je prav resen in važen problem. Mrčes prenaša nevarne nalezljive bolezni. Pa tudi ne glede na to povzroča človeku lahko peklenške muke, moti ga v spanju ter izpodkopava s tem njegovo zdravje. V nekaterih mestih so hiše, ki so tako okužene od stenice, da nadležnega mrčesa z nobenim običajnim sredstvom ni mogoče trajno pregnati. Zato je sredstvo, ki prežene stenice na popolnoma preprost način, brez stroškov in v najkrajšem času, pač velikega pomena. To sredstvo, ki je še skoro popolnoma neznano, je fiziološko listje. Prav nič drugega ni treba, da se stenice prežene, kot fiziološkega listja. Listi se položijo na tla,

in sicer tako, da je dlakasta stran zgoraj, torej narobe. Če je v sobi mnogo stenice, je najbolje, da se položijo listi na gosto, tako, da pride kakih 30 listov na en dolžinski meter. Nato ležemo lahko brez skrbi spat. Ponoči zleze mrčes na listje ter ostane na listju, tako da ga lahko z listjem vred uničimo.

Za kratek čas.

Mihec v šoli. Sedemletni Mihec pride v šolo ves prestrašen. Jeclja in noče dati besede od sebe. Učitelj: Kaj si napravil? Le povej, nič se ne boj! — Mihec: Nekaj grdega! — Učitelj: Otrok, povej no! — Slednjič zastoče Mihec: Sv. Miklavžu sem skopec nastavil!

Zakaj leti zajec preko ceste? Nedeljski lovec je prišel iz mesta na lov, pa si ga je navihano kmetič privoščil in ga vprašal: »Ali veste, zakaj leti zajec preko ceste?« — Lovec: »Tega pa res ne vem.« — Kmetič: »Zato, ker bi mu bilo predač, če bi šel naokoli, pa gre kar preko!«

Izdal se je. Pijanček se je vračal po cesti bolj nesigurnih korakov proti domu. Ker pa se je v gostilni sprl s svojim sosedom, je ta stopil za njim in mu je pripeljal prav krepko klofuto. Pijanček se je obrnil in rekel: »O, ali sem že doma?« Mislil je, da ga je žena.

Nekdo mora ostati doma. V Egiptu se srečata profesor in njegov hišni posest-

ŠTAMPILJE
PEČATI
ETIKETE
SITAR & SVETER
LJUBLJANA
Sv. Petra c. 13.

nik, po poklicu prekaževalec. »Glej no, glej,« pravi profesor, »kako pa vi zadate semkaj v te puščave?« — »Sem na ženitovanjskem potovanju, gospod profesor.« — »A tako, kje pa imate gospo soprogo?« — »Ona je ostala doma. Veste, nekdo mora biti v trgovini!«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1348 Din, za 100 lir 327 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 222.25 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

Jernej Ložar — Ljubljana
Sv. Petra cesta 20

prilagoča vse vrste obleke za gospode in dečke: najcenejše, nepremočljive dežne plašče, Hubertus-plašče in pelerine iz tirolskega lodna, delavske in dr. modne sportne obleke, srajce, ovrtnike itd.

Konkurenčne cene! Postrežba točna!

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICE: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L'Ermitte:

35

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Sedem in dvajseto poglavje.

Toda bilo je pisano, da se bo cela zadeva in to v vsem svojem obsegu razvijala pred sodnim stolom g. župnika, ki je vendar imel dovolj drugih stanovskih dolžnosti.

In res je nekaj dni nato prejel župnik sledečo brzojavko:

Uvele Rože.

Jutri zjutraj se vrneva v Pariz, rabiva na vsak način vaših nasvetov v zelo važnem položaju. Obiščeva vas na domu okrog dveh.

Adolf Hughe.

Drugi dan je bila v obeh cerkvah v župniji sv. Frančiška Saleškega velika poroka in velik pogreb. Ko se je župnik nekoliko kasno vrnil domov, je našel gospoda in gospo Hughe, ki sta ga čakala v salonu.

Oba sta bila videti silno v skrbeh.

G. Hughe je takoj brez uvoda načel vprašanje:

»Najprej, gospod župnik, ali ste poučeni o vsem, kar se je zgodilo pred štirinajstimi dnevi v naši vili v Rožah?«

»Da poučen sem zelo dobro in celo bolje kot vsak izmed vas... Slišal sem obe strani: za in proti; vem torej, pri čem da sem.«

»Ampak veste-li tudi, da je moj sin norozaljubljen v Marijo Durand...«

»Da.«

»In da jo hoče poročiti...?«

»Tudi to vem.«

»... In da je odpotoval predvčerajšnjim z avtom v Chamoni, kjer ste, kot se zdi, našli mesto za Marijo Durand?«

»Ne, tega še nisem vedel, ampak sem slutil vnaprej. Odpotoval je z avtom...?«

»Da, s Celestinom. Ali veste tudi, da je moj sin potr, bolan, obupan?... Da nimam več opraviti s kratkotrajno muhavostjo, kakor svoj čas dva-ali trikrat, marveč s premišljenim, globokim in v celoti dokaj visokim čustvom...?«

»Oho, dokaj visokim... s sobarico!... ga prekine gospa Hughe, ki je bila dotlej tiho. »Ti pa res ne delaš težko, moj dragi!«

»Nikar ne pozablja, draga moja, da smo le preprosti kožarji...«

»Da... toda o bogateli!... 300.000 frankov rente... To se da prijeti, otipati... In to tudi zanima Marijo Durand, in sicer mnogo bolj kot ta veliki puranček — najin sin!...«

»Tako trdi Melanija.«

»In Melanija ni neumna! Posli se poznajo bolje med seboj kot jih poznamo mi sami.«

»Vendar imam vtis, da se je najprej Ludovik zagledal v Marijo Durand.«

Gospa Hughe se zadržano nasmeje, tako da se nervozno trese:

»Ti si slep kot vsi moški!... Ludovik naj bi se bil najprej zagledal v sobarico kot kak zeleni srednješolec!... A spomni se vendar, da je tvoj sin prevejanec, stalen obiskovalec Montmartra... Potem pa vidi tudi, moj ubogi Adolf, da smo vedno me tiste, ki začnemo... Kadar moški pade, pade zato, ker ga je na ta ali oni način zapeljala kaka ženska... Pozabil si zgodbo o zemeljskem rajju...«

»Toda Ludvik ni padel!... Tudi nikakor ne verjamem, da bi ga bila Marija kedaj zapeljevala. In ravno zato, ker sta se ta dva otroka vedno zelo spoštovala, sodim — ponavljam, da imam opraviti z visokim čustvom!...«

»Zelo spoštovala!... Kaj veš ti o tem?« ugovarja gospa Hughe. »... Vsekakor je ona, gospod župnik, znala dobro prikriti svojo igro! Ko bi jo bili vi videli zadnje jutro...! Ko bi bili zraven, ko je odhajala!... Imenitnost, ki si jo je nadela!... To je bilo zares presmešno! Kar se ostalega tiče, je žal le preveč res!... Najin nesrečni sin je zaželeban!... Moj Bog, kako so moški vendar bedasti!«

»Hvala!...«

»Ah, povem, kakor mislim... danes ali nikoli...«

»Zateleban je tako, ta naš ubogi fant, da me vnaprej skrbi, če pride iz Chamonijske brez rešitve, ki si je želi. In prihajava, gospod župnik, k vam, ki ste od nekdanj naš prijatelj... k vam, ki nas poznate, ki ste videli Ludovika koj po rojstvu, da vas vprašava, kaj sodite o položaju in pa kaj naj storiva. Na vas bo, da odločite. Vaš odgovor je tedaj res skrajno in prav neposredno važen.«

G. župnik, ki je bil pazno poslušal razgovor med možem in ženo, spregovori počasi, tehtajoč dobro vsako besedo:

»Najprej in predvsem mi je na tem, da vas kar najbolj določno zagotovim, da je Marija Durand pošteno dekle in da vam je služila navzlic vsem obtožbam proti njej z brezhibno vestnostjo... ne da bi vas oškodovala niti za vinar.«

»No, no...« se posmehuje gospa Hughe, »dovolite...«

»To vam zagotavljam!«

»Vendarle pa je dobila v pest najinega sina! In Ludovik je več vreden kot vinar...«

»G. župnik se vzravna:«

»Gospa, kadar je duša žareča... žari! In senca nima pravice protestirati proti svetlobi. Vaš sin se je ujel... Ampak jaz razumem prav dobro, da ga je ujel ves čar Marije Durand.«

»Torej pripuščate, da bi moj sin poročil sobarico?«

»Gospa, nič ni manj gotovo kot ta slučaj. Vaš

sin nedvomno ljubi Marijo Durand... Ni mi bila pa zaupana skrivnost, ki bi me upravičevala misliti, da sloni to na medsebojnosti in da ljubi Marija Durand vašega sina.«

»Mogoče!... Na vsak način pa ljubi njegov denar!«

»No, gospa, če pride nekoč do vprašanja ženitve, bo ravno to imetje velika ovira. Toda naj povem rajši svojo misel do konca. In moja misel je tale: Kadar se fant poroči na poštenost in čast, blagoslovim njegov zakon z mnogo manjšim strahom kot kadar se ženi le za položaj ali za denar. Marija Durand pa je poštenost... je čast... je mogoče še nekaj več!...«

»Povzemimo torej,« je rekel g. Hughe in stegnil odločno roko... »Jaz sem mož dejanja... Denarno vprašanje ni tu ugovor. Moj sin ima in bo imel denarja za dva. Če ga bo volja delati, bo lahko vzgojil, kakor bo hotel, vso družino, ki mu jo bo Bog dal...«

Čedalje bolj nervozna ga gospa Hughe prekinje:

»Naj bo, kar se tiče denarnega vprašanja!... To je bolj tvoja zadeva... Ampak — in gospa Hughe se vzpriši v svečano držanje — »vprašanje, pri katerem jaz ne bom nikoli odnehala, to je vprašanje socialnega razreda!... Človek ima vendarle svoj ponos!... Je navsezadnje le, kar je!... In kdor se je trudil z delom petindvajset let, da bi postal plemenitaš, potem mu ni baš v veselje, če vidi svojega fanta, da si izbira ženo v kuhinji!... Odgovorite da ali ne: Ali si morete misliti, gospod župnik, da poroči sin iz boljše rodbine svojo sobarico...?«

»Gospa, odgovoril sem maloprej na to vprašanje. In vendar ne maram splošnih odgovorov, ker taki odgovori, nevarni v teoriji, niso vedno dobri v praksi. Velikorajši obravnavam poseben slučaj v njegovi svojevrstnosti. Ko tedaj vem, kar vem, in česar — oprostite — vi ne veste... in ker živim v dobi, v kateri živimo, ko toliko deklet vzbuja strah... ko so premoženja tako pogosto milni mehurji, sodim, da more Ludovik Hughe prav lahko poročiti Marijo Durand... In če jo vzame, bom jaz, župnik pri sv. Frančišku Saleškem, srečen, presrečen, ko bom blagoslovil ta zakon. Ali se kaj izvijam...? Ali je moj odgovor dovoljno jase...? Ali jemljem zadosti odgovornosti nase...?«

G. Hughe vstane:

»Hvala, gospod župnik! Vi govorite tako kot imam jaz rad... tako kot sem vas bil prišel prositi semkaj... Sedaj grem takoj brzojaviti svojemu ubogemu fantu: Žena tvoje ljubezni bo di žena tvojega življenja... Tvoj stari oče je odslej s teboj...«

Gospa Hughe se s težavo izvleče iz naslonjača, se postavi na noge in reče s hripavim glasom:

»Jaz sem si bila tako zelo želela kaj drugega!...«